วารสารพัฒนบริหารศาสตร์
ปีที่ 33 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2536

สาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและกระบวนการตัดสินใจทำแท้ง : กรณีศึกษาในคลินิคเอกชนของกรุงเทพมหานคร

ศุภมาส เศรษฐพงษ์กุล[1] และ ปาจรีย์ ผลประเสริฐ[2]

บทคัดย่อ การวิจัยเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีซึ่งสำรวจผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและไปปรึกษาการทำแท้งจากคลินิคเอกชน 3 แห่งในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้ง สาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา เหตุผลของการทำแท้ง และกระบวนการตัดสินใจทำแท้ง ผลของการศึกษาเสนอแนะว่ากลุ่มผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนานั้นยังขาดความรู้ด้านเพศศึกษา และการป้องกันการเกิด การละเลยการใช้วิธีคุมกำเนิดขณะมีเพศสัมพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม ความไม่รับผิดชอบ โดยเฉพาะของผู้ชาย และความไม่รู้จริงในการใช้วิธีคุมกำเนิด การแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ดูเหมือนผู้หญิงต้องกลายเป็นฝ่ายคิดเอง การใช้เวลาตัดสินใจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ขณะนั้น ได้แก่ อายุของครรภ์และความรู้สึกกลัวอันตรายจากการทำแท้งที่จะมีผลต่อชีวิตและสุขภาพ ผู้หญิงที่สมรสแล้ว หรือเป็นผู้ที่กำลังเรียนอยู่จะเข้าใจสถานการณ์ของตนเองดีและตัดสินใจได้เร็วกว่ากลุ่มอื่น ๆ

1. บทนำ

ปัญหาการทำแท้งเป็นปัญหาสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เนื่องจากการทำแท้งเกิดขึ้นปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมากทั่วโลก ในปี 2530 ทั่วโลกมีการทำแท้งเกิดขึ้นราว 35-53 ล้านครั้ง และร้อยละ 20-40 ของการทำแท้งเป็นการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย (Henshaw, 1990) การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยทำให้ผู้หญิงต้องเสียชีวิตปีหนึ่งราว 50,000-100,000 คน (Mahler, 1987) และทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้หญิงอีกจำนวนมากมาย (Paxman et al., 1993; Ross และ Frankenberg, 1993) จึงมีการเรียกร้องให้มีกฎหมายทำแท้งเสรี ซึ่งอย่างน้อยก็เพื่อควบคุมคุณภาพของแหล่งบริการทำแท้ง ให้มีความถูกต้องและปลอดภัยกับชีวิตผู้หญิงมากขึ้น การเรียกร้องนี้มีทั้งผู้เห็นด้วยและคัดค้าน ผู้คัดค้านจะเห็นว่าการทำแท้งเป็นเรื่องผิดศีลธรรม แต่กลุ่มที่เห็นด้วยมองว่าสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปแล้ว การปล่อยให้ลักลอบทำแท้งนอกจากจะมีผลต่อชีวิตและสุขภาพของผู้หญิงแล้ว การปล่อยให้เด็กเกิดมาโดยไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ย่อมก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

สำหรับในประเทศไทย การทำแท้งที่ผิดกฎหมายนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยดูได้จากแหล่งให้บริการทำแท้งทั้งจากหมอแท้และหมอเถื่อนซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มี

---

[1] อาจารย์ประจำคณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
[2] นักสถิติ โรงพยาบาลกำแพงเพชร

สถานบริการทำแท้งร่วมร้อยแห่ง และประมาณคร่าว ๆ ประเทศไทยมีการทำแท้งเกิดขึ้นไม่น้อยกว่าปีละ 100,000 ราย (วรนิติ ธรรมนิยม, 2531) การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ หลายประการ ประการแรก คือ ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าเป็นภาพยนตร์ เพลง และหนังทีวี มีการแสดงออกเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์มากกว่าสมัยก่อน และถ่ายทอดถึงความน่าสนใจและน่าตื่นเต้นจากความรักและเพศสัมพันธ์ โดยขาดการกล่าวถึงหรือพูดเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ ประการที่สองคือทางออกสำหรับผู้หญิงที่พลาดพลั้งเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมามีน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต (ปราโมทย์ ปราสาทกุล, 2523) ไม่ใช่ในอดีตจะไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรส แต่บ่อยครั้งการตั้งครรภ์เกิดขึ้นเป็นการผูกมัดให้เกิดการแต่งงาน แต่ในสังคมปัจจุบันการตั้งครรภ์ของผู้หญิงไม่จำเป็นต้องลงเอยด้วยการแต่งงานอีกต่อไปแล้ว ค่านิยมและกฎหมายเกี่ยวกับการสมรสได้เปลี่ยนแปลงไป มีการเข้มงวดเรื่องอายุแรกสมรสและสังคมไม่สนับสนุนการแต่งงานเร็วหรือให้ชายมีภรรยาหลายคน ดังนั้น สมัยนี้การแต่งงานไม่ใช่สิ่งทำได้ง่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและการยอมรับของสังคม ประการที่สามคือ การเปลี่ยนแปลงสภาวะทางเศรษฐกิจและค่านิยมเกี่ยวกับการมีบุตร ภายใต้ภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ คู่สมรสส่วนใหญ่ต้องการครอบครัวขนาดเล็ก เพราะเด็กมีประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจลดลง โดยเฉพาะสังคมเมือง แต่การมีลูกมากกลับเป็นภาระหนักของครอบครัวในการเลี้ยงดูและส่งเสียให้การศึกษา ตลอดจนทำให้มารดาเสียโอกาสในการประกอบอาชีพที่จะหารายได้มาช่วยจุนเจือครอบครัว ดังนั้น หากผู้หญิงที่สมรสเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นในขณะที่ฐานะของครอบครัวไม่เอื้ออำนวย อาจหาทางออกโดยการทำแท้ง

อย่างไรก็ตามความรู้เกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทยยังไม่แจ่มชัด การศึกษาโดยมากเป็นการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการทำแท้งและกฎหมายการทำแท้ง และบางส่วนศึกษาจากคนไข้ที่ได้รับอันตรายจากการทำแท้งและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล นอกจากนี้ ในระยะหลัง มีเพียงแต่ข่าวการทำแท้งตามหน้าหนังสือรายวันเท่านั้น แต่งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการทำแท้งดูเหมือนลดน้อยลงทีเดียว เพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลทำได้ค่อนข้างยาก การทำแท้งยังเป็นเรื่องปกปิด และผู้หญิงอีกจำนวนมากไม่กล้าเปิดเผยว่าตนเองเคยทำแท้งมาแล้ว ตลอดจนคนไข้ที่ทำแท้งเข้ารักษาในโรงพยาบาลซึ่งเคยเป็นกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาก็มีจำนวนลดลงมาก เพราะการทำแท้งมีความปลอดภัยมากขึ้นจากการบริการทำแท้งที่ถูกต้องทางการแพทย์เพิ่มขึ้น (สุพร เกิดสว่าง, 2529) ดังนั้น การศึกษานี้ต้องการเสริมความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทำแท้งโดยศึกษาจากผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและตัดสินใจทำแท้ง

2. วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

2. ศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

3. ศึกษากระบวนการตัดสินใจทำแท้ง โดยพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

3.1 บุคคลแรกที่ผู้หญิงปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์

3.2 บุคคลที่แนะนำให้ทำแท้ง

3.3 สาเหตุที่ต้องทำแท้ง

3.4 ความรู้สึกระหว่างตัดสินใจทำแท้ง

3.5 ระยะเวลาที่ตัดสินใจทำแท้ง

3. วิธีการวิจัย

เนื่องจากข้อจำกัดในด้านกฎหมาย แหล่งบริการทำแท้งย่อมไม่อยากเปิดเผยสถานที่ของตนเอง หรือข้อมูลของผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้ง ซึ่งต้องการเก็บไว้เป็นความลับ การวิจัยนี้ต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการขอความร่วมมือจากแหล่งบริการเหล่านี้ ซึ่งมีคลินิค 3 แห่งในเขตกรุงเทพมหานครอนุญาตให้สัมภาษณ์ผู้หญิงที่มาใช้บริการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกิดขึ้นระหว่างวันที่ 22 กรกฎาคม ถึง 22 สิงหาคม 2536 ใช้วิธีสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม จำนวนผู้หญิงที่ยอมให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 124 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณาและสถิติขั้นสูง ซึ่งได้แก่ Multiple regression analysis และ Binary และ Multinomial logit analysis

4. ลักษณะของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ซึ่งได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 พบว่า ผู้หญิงกลุ่มนี้ยังมีอายุน้อย โดยอายุเฉลี่ยเพียง 21.8 ปี และประมาณครึ่งหนึ่งเป็นวัยรุ่น ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนามีทั้งที่แต่งงานและยังไม่ได้แต่งงาน ร้อยละ 54.4 เป็นผู้หญิงโสด และร้อยละ 25 เป็นผู้ที่สมรสทั้งที่มีทะเบียนสมรสหรือแค่ทำพิธีสมรสเพียงอย่างเดียว อีกร้อยละ 15.3 เป็นผู้ที่อยู่กันเฉย ๆ โดยไม่มีพิธีสมรสหรือจดทะเบียนสมรส นอกนั้นร้อยละ 5.6 เป็นหม้าย หย่าร้าง และแยกกันอยู่ การศึกษาของผู้หญิงกลุ่มนี้ค่อนข้างสูง คือ ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนามีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด (ร้อยละ 27.4) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) (ร้อยละ 23.4) และปริญญาตรีหรือสูงกว่า (ร้อยละ 21.8) นอกนั้นจบการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 16.1) และอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) (ร้อยละ 11.3) ผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้งเหล่านี้มีกระจายอยู่ตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มแรกทำงานอยู่ในระดับสูง คือ ทำงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ และราชการ ซึ่งมีร้อยละ 28.2 กลุ่มที่สอง คือ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งมีร้อยละ 24.2 กลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่ทำงานในระดับต่ำ ซึ่งได้แก่ พวกรับจ้าง กรรมกร ค้าขาย และทำงานบริการตามสถานเริงรมย์ มีร้อยละ 34.6 และกลุ่มสุดท้าย เป็นแม่บ้าน/ไม่ได้ทำงานอีกร้อยละ 12.9

ตารางที่ 1 ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากรของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร		ร้อยละ
อายุ		
	15-19	50.8
	20-24	18.5
	25-29	17.7
	30-34	7.3
	> 34	5.6
	รวม	100.0
	อายุเฉลี่ย (ปี)	21.8
สถานภาพสมรส		
	โสด	54.4
	สมรส	25.0
	อยู่ด้วยกันเฉย ๆ	15.3
	หม้าย หย่า แยก	5.6
	รวม	100.0
การศึกษา		
	ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	2.4
	ประถมศึกษาตอนต้น	5.6
	ประถมศึกษาตอนปลาย	8.1
	มัธยมศึกษาตอนต้น	27.4
	ม.ปลาย, ปวช.	23.4
	อนุปริญญา, ปวส.	11.3
	ปริญญาตรี/สูงกว่า	21.8
	รวม	100.0
อาชีพ		
	แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	12.9
	นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	24.2
	บริษัท/ห้างร้าน/เอกชน	18.5
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9.7
	รับจ้าง/กรรมกร	16.1
	เกษตรกร	3.2
	ค้าขาย	10.5
	ให้บริการตามสถานเริงรมย์	4.8
	รวม	100.0
	(จำนวน)	(124)

4.1 การคุมกำเนิดในสตรีที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการวางแผนครอบครัว และวิธีคุมกำเนิดก็เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย หากผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เลือกใช้วิธีคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพสูง โอกาสที่จะตั้งครรภ์ย่อมต่ำ ดังนั้นจึงน่าสนใจและค้นหาคำอธิบายว่าผู้หญิงเหล่านี้ได้ใช้วิธีคุมกำเนิดหรือไม่ และเหตุใดจึงไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด ตารางที่ 2 ได้แสดงการใช้วิธีคุมกำเนิดของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา ผลปรากฏว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.7) ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดระหว่างมีเพศสัมพันธ์ ทั้ง ๆ ที่ทุกคนบอกว่ารู้จักวิธีคุมกำเนิด เหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด (ซึ่งตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ เหตุผลกลุ่มแรกคือ คิดว่าการตั้งครรภ์คงไม่เกิดขึ้น หรือคู่สมรส/เพื่อนชายอยู่บ้างไม่อยู่บ้าง เหตุผลกลุ่มที่สองจะเกี่ยวกับปัญหาคุมกำเนิด ซึ่งได้แก่ ไม่สะดวกในการใช้ คู่สมรส/เพื่อนชายไม่ยอมให้ใช้ เกิดภาวะแทรกซ้อน ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีเวลาไปใช้บริการวางแผนครอบครัว และไม่มีเงิน และเหตุผลกลุ่มสุดท้าย คือ ไม่คิดว่าจะมีเพศสัมพันธ์

สำหรับผู้หญิงที่ตอบว่าใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น 9 คนใน 19 คน ใช้วิธีธรรมชาติ คือหลั่งภายนอกและนับระยะปลอดภัย ซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพต่ำในการป้องกันการเกิด จึงทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์สูง ที่เหลืออีก 10 คน ใช้วิธีคุมกำเนิดสมัยใหม่ คือยาเม็ดคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย และยาฉีดคุมกำเนิด แต่ก็พบความล้มเหลวของการใช้วิธีคุมกำเนิดเหล่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากบางคนใช้วิธีคุมกำเนิดอย่างไม่ถูกต้อง เช่นลืมกินยาคุมกำเนิดไปบ้างบางวัน ถุงยางแตก และจำวันฉีดยาผิด เป็นต้น

ผลของการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงกลุ่มนี้ยังขาดความรู้ด้านเพศศึกษา ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาทางเพศ และไม่รู้จักป้องกันตัวเอง งานวิจัยในสหรัฐอเมริกาก็พบเช่นเดียวกัน มีเพียงหนึ่งในสี่ของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ใช้วิธีคุมกำเนิดอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าการคุมกำเนิดจะมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ผู้ที่ใช้วิธีคุมกำเนิดอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอมักจะเป็นพวกเจนจัดกับเพศสัมพันธ์ ส่วนการตั้งครรภ์นอกสมรสมักเกิดจากผู้หญิงที่ไม่ได้มีเพศสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอกับผู้ชาย (Collins, 1985) เมื่อพิจารณาถึงวิธีคุมกำเนิดสมัยใหม่ ทั้งยาฉีดคุมกำเนิด และห่วงอนามัย จำเป็นต้องปรึกษาแพทย์หรือพยาบาล ส่วนยาเม็ดคุมกำเนิดต้องรับประทานอย่างถูกต้องและต่อเนื่องก่อนที่จะมีเพศสัมพันธ์ จึงจะมีประสิทธิภาพในการป้องกันสูง ดังนั้นผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์ไม่สม่ำเสมอจึงรู้สึกว่าไม่สะดวกที่ใช้วิธีคุมกำเนิดเหล่านี้ โดยเฉพาะผู้หญิงโสดจะเกิดความรู้สึกละอายที่จะไปใช้บริการวางแผนครอบครัว หรือรู้สึกว่าผิดในการคุมกำเนิด เพราะทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการเตรียมตัวจะมีเพศสัมพันธ์ (Forrest, 1988) ดังนั้นดูเหมือนถุงยางอนามัยและวิธีธรรมชาติเป็นวิธีที่สะดวกสำหรับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์เป็นบางครั้งบางคราว แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าวิธีธรรมชาติมีโอกาสผิดพลาดสูง ส่วนการใช้ถุงยางอนามัยอาจถูกปฏิเสธจากเพื่อนชายหรือคู่สมรส เพราะรู้สึกว่าการร่วมเพศนั้นไม่เป็นไปตามธรรมชาติ

ตารางที่ 2 ร้อยละของการคุมกำเนิดของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา

การคุมกำเนิด	ร้อยละ
การใช้วิธีคุมกำเนิดระหว่างมีเพศสัมพันธ์	
ไม่ใช้	84.7
ใช้	15.3
รวม	100.0
(จำนวน)	(124)
เหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด	
คิดว่าคงจะไม่ตั้งครรภ์	51.6
คู่สมรส/เพื่อนชายอยู่บ้างไม่อยู่บ้าง	30.6
คู่สมรส/เพื่อนชายไม่ยอมคุม	30.6
ไม่สะดวก	31.5
ภาวะแทรกซ้อน	11.3
ไม่เป็นธรรมชาติ	8.9
ไม่มีเวลาไปใช้บริการ	2.4
ไม่มีเงิน	3.2
ไม่คิดว่าจะมีการร่วมเพศ	21.0
อื่น ๆ	1.6
(จำนวน)	(105)

จากนั้น เมื่อถามว่าถ้าต่อไป ไม่ต้องการตั้งครรภ์อีกจะใช้วิธีคุมกำเนิดหรือไม่ ร้อยละ 81.3 ของผู้หญิงที่สัมภาษณ์จะใช้วิธีคุมกำเนิด และร้อยละ 16.9 จะไม่ใช้หรือไม่แน่ใจจะใช้วิธีคุมกำเนิดในอนาคต โดยใช้ Binary logit analysis วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้วิธีคุมกำเนิดในอนาคต ซึ่งได้แสดงผลไว้ในตารางที่ 3 ผลปรากฏว่า อาชีพของผู้หญิงเท่านั้นที่มีผลกระทบต่อการใช้วิธีคุมกำเนิดในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และน่าแปลกใจที่ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน จะใช้วิธีคุมกำเนิดในอนาคตมากกว่าทั้งผู้หญิงที่กำลังเรียนอยู่และที่ประกอบอาชีพในระดับสูง จากค่าอัตราส่วนความเสี่ยง (odds ratio) สามารถแปลความได้ว่า อัตราส่วนของผู้ที่จะใช้วิธีคุมกำเนิดต่อผู้

ไม่ใช้ของผู้หญิงที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน จะเป็น 7.7 และ 7.5[3] เท่าของอัตราส่วนเดียวกันของผู้หญิงที่กำลังเรียนอยู่และที่ประกอบอาชีพในระดับสูง ผลที่ได้อาจอธิบายได้ว่าผู้หญิงที่กำลังเรียนและที่ประกอบอาชีพในระดับสูงอาจจะเป็นผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ไม่บ่อยนัก หรือขยาดที่จะมีเพศสัมพันธ์อีก จึงเกิดความลังเลใจที่จะตอบว่าจะใช้วิธีคุมกำเนิด

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้วิธีคุมกำเนิดในอนาคต โดย Binary Logit Analysis

ปัจจัยต่าง ๆ	β	Odds Ratio	s.e.
อายุ	-0.0149	0.9855	0.0821
การศึกษา (ปี)	0.1085	1.1146	0.1005
ผู้ที่สมรสแล้ว[1]	1.1322	3.1025	0.7906
ผู้ที่กำลังเรียน[2]	-2.0413*	0.1299	0.8139
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง[2]	-2.0203*	0.1326	0.8084
ค่าคงที่	1.6952		1.3780
Chi-Square	17.573**, df=5		
ร้อยละที่ทำนายถูก	83.1		
ร้อยละที่จะใช้วิธีคุมกำเนิด	82.3		

[1]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้หญิงโสด

[2]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5. กระบวนการตัดสินใจทำแท้ง

การวิจัยนี้จะวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทำแท้งตั้งแต่เมื่อทราบว่าตั้งครรภ์จะปรึกษาใครคนแรก ใครแนะนำให้ทำแท้ง สาเหตุที่ทำแท้ง ความรู้สึกในระหว่างตัดสินใจทำแท้ง และระยะเวลาที่ตัดสินใจทำแท้ง

5.1 บุคคลแรกที่ปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์

เมื่อผู้หญิงทราบว่าตนเองตั้งครรภ์โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อนย่อมเกิดความรู้สึกสับสน บ้างอาจจะตกใจ ดีใจ หรือเสียใจ ในช่วงเวลาที่วุ่นวายใจ สตรีเหล่านี้เลือกปรึกษาใครคนแรก ในตารางที่ 4 แสดงให้เห็น

---

[3] ค่า 7.7 คือ อัตราส่วนความเสี่ยงที่คำนวณจาก 1/อัตราส่วนความเสี่ยง ของผู้หญิงที่กำลังเรียนอยู่ซึ่ง เท่ากับ $\frac{1}{.1299}$ (ดูจากตารางที่ 3) ค่า 7.5 ก็คำนวณได้ในทำนองเดียวกัน ซึ่งมาจาก $\frac{1}{.1326}$

ว่าผู้หญิงตัวอย่างเมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์จะปรึกษาคู่สมรส/เพื่อนชายเป็นคนแรกมากที่สุด คือร้อยละ 55.6 นอกนั้น ร้อยละ 22.6 จะไม่ปรึกษาใคร และอีกร้อยละ 21.8 จะปรึกษาคนอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน และญาติพี่น้อง การที่ผู้หญิงบางส่วนไม่ปรึกษาใครอาจจะเป็นเพราะไม่อยากให้ใครรู้ กลัวว่าคนใกล้ชิดจะไม่เข้าใจ ตำหนิและประนามเธอ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลคนแรกที่ผู้หญิงปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ โดย Multinomial Logit Analysis

ปัจจัยต่าง ๆ	ไม่ปรึกษาใคร/คนอื่น ๆ		คู่สมรสหรือเพื่อนชาย/คนอื่น ๆ	
	β	s.e.	β	s.e.
อายุ	-0.0119	0.0905	-0.0373	0.0862
การศึกษา (ปี)	0.2411	0.1254	0.1472	0.1083
ผู้ที่สมรสแล้ว[1]	2.4044*	1.0817	3.8172**	1.0403
ผู้ที่กำลังเรียน[2]	-2.2490*	1.0065	0.2309	0.7030
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง[2]	-2.1844**	0.8338	-2.0318**	0.7878
ค่าคงที่	1.7272	1.4758	-0.4177	1.3669
-2 Log Likelihood	165.27**, df=104			
ร้อยละที่ไม่ปรึกษาใคร	22.6			
ร้อยละที่ปรึกษาคู่สมรส/เพื่อนชาย	55.6			
ร้อยละที่ปรึกษาคนอื่น ๆ	21.8			

[1]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้หญิงโสด

[2]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรต่อการเลือกปรึกษาใครเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ โดยใช้ Multinomial logit analysis ซึ่งได้แสดงไว้ในตารางที่ 4 เช่นกัน ผลของการวิเคราะห์พบว่าสถานภาพสมรสและอาชีพมีอิทธิพลต่อการปรึกษาใคร เกี่ยวกับการตั้งครรภ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อความสะดวกในการอ่านผลจึงขอเสนอค่าความน่าจะเป็น ซึ่งคำนวณได้จากสัมประสิทธิ์ลอจิ (logit coefficient) และได้แสดงค่าไว้ในตาราง 5 (ดูวิธีการคำนวณได้จาก Agresti, 1990) ผลของการศึกษานี้ ค้นพบปรากฏการณ์สำคัญ 2 อย่าง ประการแรก คือ ผู้หญิงสมรสแล้วส่วนใหญ่จะปรึกษาคู่สมรส/เพื่อนชาย ในขณะที่ผู้หญิงโสดจะเลือกปรึกษาเพื่อนชายด้วยความน่าจะเป็นเพียง 0.354 แต่จะปรึกษาคนอื่น ๆ และไม่ปรึกษาใคร ด้วยความน่าจะเป็น 0.399 และ 0.247 ตามลำดับ ผลที่ได้นี้ชี้ให้

เห็นผู้หญิงโสดอาจมีความละอายและไม่อยากให้ใครรู้ว่าตนเองกำลังตั้งครรภ์มากกว่าผู้หญิงสมรสแล้ว รวมทั้งกลัวปฏิกริยาจากเพื่อนชายที่อาจจะตำหนิหรือไม่รับผิดชอบใด ๆ เกี่ยวกับการตั้งครรภ์นี้ ปรากฏการณ์ที่สองคือ ผู้หญิงที่มีอาชีพต่าง ๆ จะเลือกบุคคลที่จะปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์แตกต่างกันด้วย และความแตกต่างนี้จะเห็นได้ชัดเจนในกลุ่มผู้หญิงโสด กล่าวคือ ผู้หญิงโสดที่กำลังเรียนอยู่จะปรึกษาเพื่อนชายมากที่สุด (0.608) แต่ผู้หญิงโสดที่ประกอบอาชีพในระดับสูงส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อน พ่อแม่ และญาติพี่น้อง (0.705) และผู้หญิงโสดที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน จะไม่ปรึกษาใครมากที่สุด (0.443) รองลงมาจะปรึกษาเพื่อนชาย (0.334) และปรึกษาคนอื่น ๆ น้อยที่สุด (0.224)

ตารางที่ 5 ความน่าจะเป็นของคนแรกที่ผู้หญิงปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์

ปัจจัยต่าง ๆ	บุคคลที่ผู้หญิงปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์		
	ไม่ปรึกษาใคร	คู่สมรส/เพื่อนชาย	คนอื่น ๆ
สถานภาพสมรส			
โสด	0.247	0.354	0.399
สมรสแล้ว	0.142	0 837	0.021
อาชีพ			
ผู้ที่กำลังเรียน	0.050	0.869	0.080
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง	0.240	0.403	0.357
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	0.383	0.553	0.064
ผู้หญิงโสด			
ผู้ที่กำลังเรียน	0.068	0.608	0.324
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง	0.157	0.138	0.705
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	0.443	0.334	0.224
ผู้ที่สมรสแล้ว			
ผู้ที่กำลังเรียน	0.026	0.963	0.011
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง	0.200	0.719	0.081
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	0.242	0.747	0.011

หมายเหตุ การคำนวณหาค่าความน่าจะเป็นจะแทนค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ

5.2 บุคคลที่แนะนำให้ทำแท้ง

เมื่อผู้หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาย่อมตื่นตระหนกกับอนาคตที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป ความรู้สึกขัดแย้งระหว่างตัดสินใจว่า จะปล่อยให้การตั้งครรภ์ดำเนินต่อไป หรือยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้ง ในขณะนั้นมีใครบ้างที่แนะนำให้ผู้หญิงเหล่านี้ทำแท้ง การวิจัยพบว่า ร้อยละ 62.9 ของผู้หญิงจะตอบว่าตัวเอง นอกนั้นร้อยละ 21.8 และ 15.4 ของผู้หญิงจะบอกว่าคู่สมรส/เพื่อนชาย และเพื่อน/พ่อแม่ เป็นผู้แนะนำให้ทำแท้งตามลำดับ ผลที่ได้แตกต่างจากบุคคลที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ และดูเหมือนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ผู้หญิงต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลที่แนะนำให้ทำแท้ง โดย Multinomial Logit Analysis

ปัจจัยต่าง ๆ	คิดเอง/คนอื่น ๆ		คู่สมรสหรือเพื่อนชาย/คนอื่น ๆ	
	β	s.e	β	s.e
อายุ	-0.1777*	0.0851	-0.3349**	0.1205
การศึกษา (ปี)	0.2974*	0.1175	0.1578	0.1270
ผู้ที่สมรสแล้ว[1]	3.1712	1.1209	2.6580*	1.2444
ผู้ที่กำลังเรียน[2]	-3.9773**	1.2744	-2.4956*	1.2264
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง[2]	-2.7269*	1.1929	-3.4344*	1.3719
ค่าคงที่	3.2103	1.8357	6.6718**	2.2005
-2 Log Likelihood	135.76**, df=104			
ร้อยละที่คิดเองจะทำแท้ง	62.9			
ร้อยละที่คู่สมรส/เพื่อนชายให้คำแนะนำ	21.8			
ร้อยละที่คนอื่น ๆ ให้คำแนะนำ	15.3			

[1]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้หญิงโสด

[2]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เมื่อวิเคราะห์บุคคลที่แนะนำให้ทำแท้งจะแตกต่างกันหรือไม่ ตามสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากรของผู้หญิง โดยใช้ Multinomial logit analysis ผลการวิเคราะห์ได้เสนอไว้ในตารางที่ 6 และความน่าจะเป็นของบุคคลที่แนะนำให้ทำแท้ง ได้แสดงไว้ในตารางที่ 7 การศึกษานี้พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ และสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับผู้ที่แนะนำให้ทำแท้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้หญิงที่มีอายุมาก การศึกษาสูง หรือเป็นคนที่สมรสแล้ว ดูเหมือนจะคิดเองว่าจะไปทำแท้งมากกว่าสตรีที่อายุน้อย

การศึกษาต่ำหรือคนโสด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า วัย วุฒิภาวะทางการศึกษาตลอดจนประสบการณ์ชีวิตสมรสช่วยให้ผู้หญิงตัดสินใจแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาด้วยวิจารณญาณของตนเอง นอกจากนี้ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพทั้งในระดับสูงหรือระดับต่ำส่วนใหญ่คิดเองว่าจะไปทำแท้ง ส่วนผู้หญิงที่กำลังเรียนอยู่โดยเฉพาะคนโสดมีเพียงส่วนน้อยที่คิดเองหรือได้รับคำแนะนำจากเพื่อนชาย แต่เพื่อนและพ่อแม่กลับมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำแท้งสำหรับผู้หญิงกลุ่มนี้

ตารางที่ 7 ความน่าจะเป็นของบุคคลที่แนะนำให้ทำแท้ง

ปัจจัยต่าง ๆ	บุคคลที่แนะนำให้ทำแท้ง		
	คิดเอง	คู่สมรส/เพื่อนชาย	คนอื่น ๆ
อายุ			
15	0.616	0.367	0.017
19	0.727	0.231	0.042
24	0.778	0.113	0.109
การศึกษา (ปี)			
6	0.543	0.226	0.232
9	0.690	0.189	0.121
12	0.799	0.144	0.057
16	0.889	0.092	0.019
สถานภาพสมรส			
โสด	0.600	0.156	0.244
สมรสแล้ว	0.853	0.132	0.015
อาชีพ			
ผู้ที่กำลังเรียน	0.376	0.289	0.336
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง	0.745	0.064	0.191
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	0.839	0.147	0.014
ผู้หญิงโสด			
ผู้ที่กำลังเรียน	0.172	0.168	0.660
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง	0.453	0.049	0.498
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	0.773	0.171	0.056
ผู้ที่สมรสแล้ว			
ผู้ที่กำลังเรียน	0.573	0.334	0.092
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง	0.900	0.059	0.041
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	0.881	0.117	0.003

หมายเหตุ การคำนวณหาค่าความน่าจะเป็นจะแทนค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ

5.3 เหตุผลในการทำแท้ง

ผู้หญิงตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาโดยมากให้เหตุผลที่ต้องทำแท้งเป็นเพราะปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ดูตารางที่ 8) โดยที่เหตุผลที่ทำแท้งจะแตกต่างกันตามสถานภาพสมรส กล่าวคือ ผู้หญิงโสดจะให้เหตุผลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสังคมมากที่สุด ซึ่งได้แก่ ยังไม่ได้แต่งงาน ยังกำลังเรียนอยู่ และฝ่ายชายมีครอบครัวแล้วหรือไม่รับผิดชอบ สังคมมักจะประนามหญิงสาววัยรุ่นและที่ยังไม่แต่งงานซึ่งพลาดพลั้งตั้งครรภ์ขึ้น และยังปฏิเสธให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษาและการเลี้ยงดูบุตรของผู้หญิงเหล่านี้ด้วย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นิสิตและนักศึกษาเป็นกลุ่มมีทางเลือกน้อยที่สุด เพราะยังไม่สามารถหารายได้เลี้ยงตนเองได้และยังอยู่ในวัยที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน การตั้งครรภ์เป็นสาเหตุทำให้ต้องหยุดพักการเรียน ซึ่งระบบการศึกษาไม่อนุญาตให้ผู้หญิงเหล่านี้ตั้งครรภ์ในขณะที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษา การปล่อยให้มีการตั้งครรภ์ต่อไปจึงเป็นการตัดอนาคตทางการศึกษา แม้ว่าสตรีเหล่านี้ต้องการเลือกการแต่งงานแทนการศึกษาก็ทำได้ยาก เพื่อนชายมักอยู่ในวัยเดียวกันและกำลังเรียนเช่นกัน ซึ่งคงไม่พร้อมที่จะมีครอบครัวเหมือนกัน ดังนั้นกลุ่มที่กำลังเรียนจึงมักจะตัดสินใจทำแท้งมากที่สุด ในขณะที่ผู้หญิงที่สมรสแล้วให้เหตุผลเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสุขภาพที่เป็นสาเหตุสำคัญของการตัดสินใจทำแท้ง สาเหตุเหล่านั้นได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ขัดต่ออาชีพ มีบุตรเพียงพอแล้ว มีบุตรถี่เกินไป และสุขภาพไม่ดี

ตารางที่ 8 ร้อยละของเหตุผลที่ไม่ต้องการตั้งครรภ์ของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา จำแนกตามสถานภาพสมรส

สาเหตุการทำแท้ง	สถานภาพสมรส		รวม
	โสด	สมรส	
กำลังเรียน	40.3	7.0	25.0
ยังไม่ได้แต่งงาน	82.1	14.0	50.8
ฝ่ายชายมีครอบครัวแล้ว หรือไม่รับผิดชอบ	38.8	14.0	27.4
มีความสัมพันธ์กับชายอื่น	0.0	8.8	4.0
ถูกข่มขืน	7.5	3.5	5.6
ฐานะการเงินไม่อำนวยให้มีบุตร	32.8	49.4	40.3
มีบุตรเพียงพอแล้ว	0.0	19.3	8.9
มีบุตรถี่เกินไป	0.0	12.6	5.6
ขัดต่ออาชีพ	6.0	31.6	17.7
สุขภาพไม่ดี ร่างกายไม่แข็งแรง	7.5	29.8	16.9
อื่น ๆ	0.0	10.5	4.8

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5.4 ความรู้สึกระหว่างการตัดสินใจทำแท้ง

ในระหว่างตัดสินใจทำแท้ง ความรู้สึกของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ความรู้สึกกลุ่มแรกเกี่ยวกับจริยธรรมและศีลธรรม ได้แก่ กลัวคนอื่นจะรู้ว่าไปทำแท้ง คิดว่าการทำแท้งเป็นบาป และรู้สึกเสียใจที่ต้องตัดสินใจทำแท้ง ความรู้สึกกลุ่มที่สองเกี่ยวกับชีวิตและสุขภาพ ได้แก่กลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับการทำแท้ง กลัวว่าอาจจะไม่สามารถมีลูกได้อีก และกลัวว่าสุขภาพจะไม่แข็งแรง ตารางที่ 9 ซึ่งได้แสดงความรู้สึกต่าง ๆ ระหว่างตัดสินใจทำแท้งจะแตกต่างกันมากทีเดียวระหว่างคนโสดกับคนที่เคยสมรส ผู้หญิงโสดนอกจากกลัวอันตรายจากการทำแท้งแล้ว ยังกังวลกลัวคนอื่นรู้ว่าไปทำแท้ง ซึ่งสังคมไทยยังประนามหรือตำหนิผู้หญิงที่ทำแท้ง หาว่าเป็นผู้หญิงที่มีความประพฤติไม่ดี สำส่อนทางเพศ และโหดร้ายฆ่าลูกได้ ตลอดจนผู้ชายไทยยังภาคภูมิใจความบริสุทธิ์ของหญิงที่แต่งงาน จึงเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงโสดต้องการปิดบังความจริงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ มากกว่าครึ่งของผู้หญิงโสดรู้สึกว่าบาปกับการทำแท้ง เพราะข้อห้ามในศาสนาพุทธที่ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จึงสร้างความรู้สึกบาปแก่ผู้หญิงเหล่านี้ไม่น้อย อย่างไรก็ตาม เพียงร้อยละ 29.9 รู้สึกเสียใจที่ตัดสินใจทำแท้ง แม้ว่าจะรู้สึกบาปแต่การทำแท้งอาจจะเป็นทางออกที่ดีกว่าปล่อยให้การตั้งครรภ์ดำเนินต่อไป ซึ่งจะเปลี่ยนวิถีชีวิตสตรีเหล่านี้อย่างมากมาย จึงไม่ค่อยรู้สึกเสียใจกับการกระทำที่ตัดสินใจไป ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้หญิงที่สมรสแล้ว นอกจากรู้สึกกลัวอันตรายจากการทำแท้งเช่นเดียวกับผู้หญิงโสดแล้ว ดูเหมือนจะรู้สึกบาปและเสียใจกับการทำแท้งไม่น้อย คงเป็นเพราะความรู้สึกผิดที่ไม่สามารถรับผิดชอบกับชีวิตน้อย ๆ ที่อยากลืมตาดูโลกได้และเด็กควรเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

ตารางที่ 9 ร้อยละของความรู้สึกระหว่างการตัดสินใจทำแท้งของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา จำแนกตามสถานภาพสมรส

ความรู้สึกระหว่างตัดสินใจทำแท้ง	สถานภาพสมรส		รวม
	โสด	สมรส	
กลัวว่าคนอื่นจะรู้ว่าไปทำแท้ง	70.1	40.4	56.5
คิดว่าการทำแท้งเป็นบาป	55.2	64.9	59.7
รู้สึกเสียใจที่ตัดสินใจทำแท้ง	29.9	57.9	42.7
กลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับการทำแท้ง	85.1	66.7	76.6
กลัวว่าหลังทำแท้งแล้วอาจไม่สามารถมีลูกได้อีก	26.9	38.6	32.3
กลัวว่าหลังทำแท้งแล้วสุขภาพจะไม่แข็งแรง	25.4	38.6	31.5

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5.5 ระยะเวลาที่ตัดสินใจทำแท้ง

การตัดสินใจทำแท้งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสามารถตัดสินใจได้ในทันทีทันใด ความกดดันของสังคม จากวัฒนธรรม ศีลธรรม และสภาวะทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความรู้สึกต่าง ๆ น่าจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำแท้ง การศึกษาครั้งนี้พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ตัดสินใจทำแท้งนับตั้งแต่ทราบว่าตั้งครรภ์ครั้งแรก เป็นเวลาเฉลี่ย 15.7 วัน ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาที่ใช้ตัดสินใจทำแท้ง ได้เสนอไว้ในตารางที่ 10 ผลที่ได้ชี้ให้เห็นว่าอายุครรภ์เมื่อทราบครั้งแรกมีอิทธิพลกับระยะเวลาที่ใช้ตัดสินใจทำแท้งมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบเมื่ออายุครรภ์เพิ่มขึ้น 1 เดือนจะทำให้สตรีตัดสินใจเร็วขึ้น 12 วัน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่ออายุครรภ์มากขึ้น การทำแท้งทำได้ยากยิ่งขึ้นและไม่ปลอดภัย เพราะเด็กเริ่มมีอวัยวะครบ ตลอดจนสถานที่รับทำแท้งจะไม่ค่อยรับทำหรือรับทำในราคาที่แพงขึ้น (Norkavonnakit, 1979) การทำแท้งภายใน 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์จะทำได้ง่ายและมีความปลอดภัยสูง โดยเฉพาะทำกับแพทย์ (David, 1992)

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาตัดสินใจทำแท้ง โดย Multiple Regression Analysis

ปัจจัยต่าง ๆ	β	s.e.
อายุ	-0.2223	0.3877
ผู้ที่สมรสแล้ว[1]	-11.9607**	4.4845
อายุครรภ์เมื่อทราบครั้งแรก	-12.1253**	2.1248
ผู้ที่กำลังเรียน[2]	-9.6459*	4.5814
ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูง[2]	-3.6098	4.2616
กลัวคนอื่นรู้/บาป/เสียใจ	-4.4757	2.4366
กลัวอันตรายต่อชีวิต/สุขภาพ	6.2937**	2.0826
	48.4031	10.5090
Adjusted R Square	0.2569	
Standard Error	18.3517	
F-ratio	7.0745**	
ระยะเวลาเฉลี่ยที่ตัดสินใจทำแท้ง (วัน)	15.7	

[1]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้หญิงโสด

[2]กลุ่มอ้างอิง คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สถานภาพสมรสเป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาตัดสินใจทำแท้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้หญิงที่สมรสแล้วจะตัดสินใจทำแท้งเร็วกว่าผู้หญิงโสดประมาณ 11 วัน อาจเนื่องจากผู้หญิงสมรสแล้วทราบสถานการณ์ของตนเองได้ดีว่าไม่พร้อมที่จะมีบุตร แต่ผู้หญิงโสดมีความสับสนวุ่นวายใจมากกว่าไม่กล้าตัดสินใจ ตลอดจนผู้หญิงโสดบางคนอาจเสียเวลากับการต่อรองกับเพื่อนชายให้แต่งงานด้วย จึงทำให้ตัดสินใจช้ากว่า

ปัจจัยอีกตัวที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาตัดสินใจทำแท้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ อาชีพ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ ตัดสินใจทำแท้งเร็วกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพในระดับสูงและระดับต่ำ/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน ราว 6 วัน และ 10 วัน ตามลำดับ คงเนื่องจากทางเลือกน้อยและต้องรีบแก้ไขปัญหา แต่ผู้หญิงโสดและประกอบอาชีพในระดับต่ำ/ไม่ได้ทำงาน จะใช้เวลาในการตัดสินใจทำแท้งนานที่สุด อาจเป็นเพราะมีรายได้น้อย ไม่รู้แหล่งทำแท้ง หรือต้องการแต่งงานแต่ไม่สำเร็จ

ตัวแปรสุดท้ายที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาตัดสินใจทำแท้ง คือ ความรู้สึกกลัวการทำแท้งจะมีต่อสุขภาพและชีวิต ผู้หญิงยิ่งรู้สึกกลัวอันตรายมากเท่าไร จะยิ่งทำให้ผู้หญิงตัดสินใจช้าลงมากเท่านั้น ซึ่งตรงข้ามกับความรู้สึกที่เกี่ยวกับจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อระยะเวลาการตัดสินใจทำแท้ง ผลที่ได้คงสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ทำแท้งมีความรู้สึกผิดหรือเสียใจกับการกระทำ แต่ดูจะมีอิทธิพลน้อยกว่าปัจจัยอื่น ๆ

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ค้นพบว่า ผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้งที่คลินิคเอกชนทั้ง 3 แห่งในกรุงเทพมหานครเป็นผู้หญิงที่อายุน้อย มีทั้งแต่งงานแล้วและยังไม่แต่งงาน มีการศึกษาค่อนข้างดี และประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน สาเหตุที่เกิดการตั้งครรภ์ขึ้น เพราะส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด หรือใช้วิธีที่มีประสิทธิภาพต่ำและใช้แบบไม่ถูกต้อง เหตุผลที่ไม่ต้องการใช้เพราะคิดว่าโอกาสตั้งครรภ์จะต่ำ ไม่คิดจะมีเพศสัมพันธ์ และมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิด เหตุผลทำแท้งมักเกี่ยวกับปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ ผู้หญิงเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ประมาณครึ่งหนึ่ง จะนำไปปรึกษากับคู่สมรส/เพื่อนชาย แต่ผู้หญิงเหล่านี้กลับคิดทำแท้งด้วยตนเองมากกว่าครึ่ง ดูเหมือนการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาตกอยู่เป็นภาระของผู้หญิงมากกว่า คนที่อายุมาก มีการศึกษาสูง ที่แต่งงานแล้ว หรือที่ทำงานแล้วเป็นผู้ที่ใช้วิจารณญาณของตนเองในการตัดสินใจทำแท้งมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ความรู้สึกระหว่างตัดสินใจมีทั้งรู้สึกผิดและกลัวอันตราย ระยะเวลาที่ตัดสินใจในการทำแท้งขึ้นอยู่กับอายุครรภ์ สถานภาพสมรส อาชีพ และความรู้สึกกลัวอันตรายจากการทำแท้ง

การแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและการทำแท้งอย่างจริงจัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย นักบริหารประเทศจำเป็นต้องมีกฎหมายที่เข้มงวดกับสถานเริงรมย์ ไม่อนุญาตให้เด็กวัยรุ่นเข้าสถานเหล่านี้เด็ดขาด สื่อต่าง ๆ ควรเน้นถึงการป้องกันการตั้งครรภ์ด้วย ไม่ใช่เพียงแต่เสนอแต่ความสนุกจากการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น การให้เพศศึกษาในโรงเรียนควรเน้นความรับผิดชอบเรื่องการหลีกเลี่ยงเพศ

สัมพันธ์และป้องกันการเกิด โดยเฉพาะผู้ชาย นอกจากนี้ อาจถึงเวลาที่พ่อแม่ควรมีบทบาทในการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับเพศศึกษากับวัยรุ่นเหล่านี้แทนเพื่อน และควรให้กำลังใจกับเด็กที่พลาดพลั้งจนกระทั่งสามารถผ่านช่วงวิกฤตของชีวิต และเริ่มต้นชีวิตใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายควรเปิดช่องว่างให้ผู้หญิงมีโอกาสได้ทำแท้งจากเหตุผลทางสังคม-เศรษฐกิจ และความล้มเหลวของการคุมกำเนิดด้วย สุดท้ายนักสังคมสงเคราะห์ควรมีการจัดบริการช่วยเหลือผู้หญิงที่เลือกให้การตั้งครรภ์ดำเนินต่อไป โดยปราศจากการสมรส

บรรณานุกรม

ปราโมทย์ ประสาทกุล 2523 *ความคิดเห็นในแง่สังคมวิทยาและประชากรศาสตร์เกี่ยวกับการทำแท้ง* ในสุพร เกิดสว่าง (บรรณาธิการ) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำแท้งในประเทศไทย กรุงเทพ : ธีระการพิมพ์

วรนิติ ธรรมนิยม 2531 *กระบวนการทำแท้งเถื่อน ธุรกิจร้อยล้านในโพรงมดลูก.* มติชนสุดสัปดาห์ (15 22 และ 29 พฤษภาคม) : 38-40

สุพร เกิดสว่าง 2529 *การทำแท้งในวัยรุ่น* ประชากรและการพัฒนา (กค-พย 29) : 4-8

Agresti, A. 1990. *Categorical Data Analyais.* New York : John Wiley & Sons.

Collins, Randall. 1985. *Sociology of Marriage and the Family*. Chicago: Nelson-Hall.

David, Henry P. 1992. *Abortion in Europe, 1920-91. A Public Health Perspective.* Studies in Family Planning 23(1) : 1-22.

Forrest, T.D. 1988. *Contraceptive Needs Through Stages of Women's Reproductive Lives.* Comtemporary Obstetrics and Gynecology 32: 12-16 and 21-22.

Henshaw, S.K. 1990 *Induced Abortion : A World Review, 1990.* Family Planning Perspectives 22(2) : 76-89.

Mahler, Halfden, 1987. *The Safe Motherhood Initiative : A Call to Action.* Lancet 21: 668-670.

Narkavonnakit, T. 1979 *Abortion in Rural Thailand: A Surrey of Practitioners.* Studies in Family Planning 10(8/9) : 223-229.

Paxman, John M. et al. 1993 *The Clandestine Epidemic: The Practice of Unsafe Abortion in Latin America.* Studies in Family Planning 24(4) : 205-226.

Ross, John A and Frankenberg. Elizabeth. 1993. *Findings from Two Decades of Family Planning Research.* New York: The Population Council.